

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 - Majorstua
0301 Oslo

Innsigelse til søknad om utbygging av småkraftverk i Kjækanelva, og uttalelse til Sandneselva, Kvæningen

Sandneselva kraftverk: Vi anbefaler en høyere sommer minstevannføring pga landskapet. Med avbøtende tiltak og god dialog med reinbeitedistriktet, vil utbygging kunne gjennomføres uten store konsekvenser for reindriften i området.

Kjækanelva kraftverk: Pga stort potensial for sjeldent naturmangfoldet i vassdraget anbefaler vi at det ikke gis konsesjon. Kjækanelva kraftverk vil også få store konsekvenser for reindriftens bruk av flyttleien og området generelt. Fylkesmannen fremmer derfor innsigelse i henhold til § 24 i vannressursloven til søknaden om bygging av småkraftverk i Kjækanelva.

Vi viser til Deres brev av 24.06.2014.

Generelt

Fylkesmannsembetet har en rekke ansvarsområder som bla omfatter natur- og miljøvern, landbruk, samfunnssikkerhet og reindrift. Alle disse ansvarsområdene omfattes av fylkesmannens helhetlige beslutning i uttalelsen.

Søknaden

Sandneselva kraftverk

Sandneselva kraftverk vil utnytte et fall på 153meter i Sandneselva fra vanninntaket på 158 moh. Til kraftstasjonen på 5 moh. Vannveien er planlagt på elvas østside som nedgravd rørgate og borehull med en total lengde på 1140meter. Det er ikke planlagt noe ny vei i tilknytning med kraftverksutbygningen. Det er planlagt etablering av kai ved utløpet av Sandneselva som skal benyttes som adkomst. Middelvannføringen er 890 l/s, kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2670 l/s. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på 1600 meter av elvas strekning. Slipp av minstevannføring er planlagt til 170 l/s om sommeren (01.05til 30.09) og 30 l/s resten av året. Kraftverket vil ha installert effekt på 3,4MW, og gi en årlig produksjon på 5,7GWh.

Reindriftsvurdering Sandneselva

Søker har vurdert konsekvensene av tiltaket i *driftsfasen* og konkluderer med liten negativ konsekvens for reindrift. Fylkesmannen kan være enig i denne vurderingen, med bakgrunn i terrengplasseringen av dam, inntak og kraftstasjonen. Dessuten er hele vannveien planlagt nedgravd og vil dermed ikke vil fungere som stengsel for reinen. Fra reindrifsfaglig hold er det positivt at det ikke bygges permanent vei i området. Permanent vei vil øke tilgjengeligheten og medføre økt utfart/ferdsel i området.

Det er ønskelig med best mulig revegetering av rørtraseen. Områder berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.

Småkraftverksutbygginger innebærer forstyrrelser i anleggsfasen. Det aktuelle området er definert som vår-, sommer- og høstbeiteområde for rein. Siden det berørte reinbeitedistrikt 35A Favrosorda kan bruke området gjennom hele barmarksperioden, vil anleggsarbeidene være forstyrrende for reindrifsnæringen. I tillegg har reinbeitedistriktet en trekklei som går på øvresiden av prosjektområdet. Flyttleier er jf. Reindriftslovens § 22 gitt et særskilt vern. Dette betyr at det er et arealdisponeringsforbud der tiltak kan eller vil sperre flyttlei.

Søker har i søknaden sagt at *«Ved å holde en god dialog med reindrifsnæringen under planleggingen og anleggsarbeid vil den negative påvirkningen kunne reduseres noe»*. I følge søknaden har distriktet uttalt at området er spesielt attraktivt om våren, ettersom det er tidlig bart her, men at reinen om sommeren trekker mot fjellet, for så å komme tilbake til området på høsten pga mye sopp.

Fylkesmannen mener at hvis tiltakshaver har en tett og god dialog med berørte reinbeitedistrikt før og under anleggsperioden, som skissert, vil man kunne minimere de negative konsekvensene anleggsperioden vil ha for reindriften. I en slik dialog må man også ta hensyn til bruken av flyttvei for rein som reinbeitedistriktet har i området. Det er vesentlig at nye tiltak ikke kommer i konflikt med reindriften flyttleier jfr. Reindriftslovens § 22.

Fylkesmannen innstilling er at Sandneselva kraftverk, med avbøtende tiltak og god dialog med reinbeitedistriktet, vil kunne gjennomføres uten store konsekvenser for reindriften i området.

Miljøvurdering Sandneselva

Utbyggingen vil ha små konsekvenser for biologisk mangfold, INON-arealer og landskap. Unntaket er fugl, der flere rødlistearter bruker området, konsekvensene for disse kan bli liten til middels. Det er planlagt kabel i luftlinje. Pga kollisjonsfaren for fugl er det ønskelig med jordkabel. Endringer av INON-arealer er under 1 km². (Arealer som ligger mer enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep).

Utløpet og noe av nedre del av Sandneselva kan ses fra Skorpa-Nøklan landskapsvernområde. Kraftstasjonen blir knapt synlig derfra ifølge søknaden. Det er søkt om minstevannføring om sommeren på 5-persentilen – 170 l/sek. Restnedbørfeltet ved kraftstasjonen er lite ca. 1 km². Selv om elva er lite synlig i landskapet, er det ønskelig med en større minstevannføring siden

landskapsvernområdet er kun 3,5 – 5 km fra utløpet. Så vi ber NVE vurdere dette. Midtre del av elveløpet har et variert lokalt landskap med små fosser og små kløfter. Også pga dette er det ønskelig med en større minstevannføring.

Den nedre del av elva (200-600 m) kan ha anadrom fisk, men strekingen er storsteinet og har dårlig med gyteområder.

Det er ikke registrert prioriterte naturtyper eller trua vegetasjonstyper. Floraen er triviell.

Kjækanelva kraftverk

Kjækanelva kraftverk vil utnytte et fall på 326 m fra inntaket på 337 moh. Ned til kraftstasjonen med utløp på 11 moh. Vannveien er planlagt på nordvestsiden av elva som nedgravd rørgate med lengde 2500 m. Det er ikke planlagt ny permanent vei. Anleggsveien følger trasé for rørgate. Middelvannføringen er 360 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 900 l/s. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 2700 m lang strekning av Kjækanelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 20 l/s hele året. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,5 MW, noe som vil gi en årlig produksjon på 4,7 GWh.

Reindriftsvurdering Kjækanelva

Småkraftverksutbygginger innebærer en forstyrrende anleggsfase. Det aktuelle område er definert som vår-, sommer- og høstbeiteområde for rein, i tillegg til kalvingsland. Kalvingsland er definert som særverdiområde for reindriften da reinen på denne tiden av året er svært sårbar for forstyrrelser. Kalvetunge og kalvende simler, samt kalvesimler i pregningstiden, vil ved forstyrrelse kunne kaste/forlate kalven. I tillegg til at dette er en dyrevelferdsmessig problemstilling, er det selvfølgelig en utfordring som vil forringe reindriftens produksjon og dermed økonomi. Området rundt Kjækanelva blir tidlig bart og er derfor viktig som vårbeite.

Siden det berørte reinbeitedistriktet 33 Spalca kan bruke området gjennom hele barmarksperioden, vil anleggsarbeidene være forstyrrende for reindriftsnæringen. I tillegg har reinbeitedistriktet en trekklei som går gjennom de øvre delene av prosjektområdet. Flyttleier er jf. Reindriftslovens § 22 gitt et særskilt vern. Dette betyr at det er et arealdisponeringsforbud der tiltak kan eller vil sperre flyttlei.

Det er gjennomført omfattende studier og forskning som har vist at rein, og da særlig grad simleflokker, reduserer bruken av områder som ligger i nærheten av ulike fysiske inngrep og at rein reduserer bruken av områder i en avstand på inntil 2,5-10 km fra inngrepsområder. Unnvikelseffekten rundt Kjækanelva vil være stor under anleggsperioden, men også under driftsperioden vil effekten kunne være stor pga støy fra turbinene.

En utbygging av Kjækanelva vil etter fylkesmannens vurdering kunne medføre endringer i både driftsmønsteret og flokkstrukturen for Reinbeitedistrikt 33 Spalca og således ha negative konsekvenser for distriktet både økonomisk og økologisk.

Fylkesmannen mener at Kjækanelva kraftverk vil få store konsekvenser for reindriftens bruk av flyttleien og området generelt, og fremmer innsigelse i henhold til § 24 i vannressursloven til konsesjon for bygging av småkraftverk i Kjækanelva.

Fylkesmannen tar forbehold om at vår uttalelse på tema reindrift vil kunne endre seg etter planlagt befaringen.

Miljøvurdering Kjækanelva

Deler av elva ble befart 11. august 2014. Opp til massetaket er det inngrep som vei, noe fylling mot elva og bru. Ovenfor massetaket er det ingen inngrep langs elva. Det er meget vanskelig å gå langs elva på grunn av store stein, tett oreskog og mye nedfall. Elvebreddene skrår relativt bratt ned mot elva. Fra Vangen renner elva i en vel 1,5 km lang og relativt dyp kløft med bratte sider og til dels berg. Denne strekningen er omtrent utilgjengelig. Det går fram av utredningene at kløfta er dårlig undersøkt pga dette. Øvre del av kløfta synes best undersøkt.

Gjennomføring av prosjektet vil medføre at små arealer vil endre status for inngrepsfrie områder.

Vi kan være enige i vurderingen av at påvirkningen på terrestrisk biologisk mangfold fra de direkte fysiske inngrepene forventes å være liten negativ. Kjækanelva vurderes til å ha liten eller ingen verdi for anadrom fisk.

Vi mener imidlertid at naturmangfoldverdiene i området er satt for lavt i søknaden. Potensialet for sjeldne arter i elvekløfta gjør at verdiene er større og utbyggingen kan ha større negative virkninger enn det som framgår av søknaden. Vi mener påvirkningene vil være minst middels negativ pga potensial for sjeldne arter og rødlistarter, selv om det ikke er registrert slike. Foreslått minstevannføring på alminnelig lavvannføring er en meget lav vannføring som vil forekomme i ca 40 % av året. Ved en konsesjon må sommer-minstevannføringen minst være på 10-persentilen. Pga stort potensial for naturmangfoldet i vassdraget frarår vi at det gis konsesjon. Vi varsler innsigelse i henhold til § 24 i vannressursloven til en konsesjon med en sommer-minstevannføring under 10-persentilen.

Basert på et føre-var-prinsipp bør det ikke gis konsesjon pga stort potensial for sjeldne arter i elvekløfta. Vi viser her til naturmangfoldlovens § 9 om føre-var-prinsippet.

Søknaden konkluderer med at det er forekomster av de verdifulle naturtypene fossesprøytsone, berg og bergvegg og bjørkeskog med høystauder i prosjektområdet. Variasjonene i kløfta med berg, rasmark, små fosser, små fossesprutsoner, storsteinet, tett skog til soleksponerte berg gjør at det er potensial for moser, lav, sopp og planter – også sjeldne arter. Biologirapporten konkluderer bla med at det ville ha vært fordelaktig med høyere minstevannføring enn den omsøkte, for fuktighetskrevenende biologisk mangfold.

I søknaden konkluderes det: *Naturtypen bekkekloft og fossesprøytsone vil bli berørt ved en realisering av Kjækanelva kraftverk. Det er svært få registrerte lokaliteter med disse naturtypene i denne regionen (jf. Miljødirektoratets Naturbase). Det er likevel sannsynlig at*

det finnes flere lokaliteter enn de som er registrert. Utbygging av Kjækanelva kraftverk vil uansett bidra til å øke den samlede belastningen på disse naturtypene i regionen.

Vurdering av samfunnssikkerhet og beredskap Kjækanelva

Det er et drikkevannsinntak i elva på ca kote 80 for bygda Kjækan, dette er ikke registrert i Mattilsynets oversikt i Vann-nett. Det må avklares med Mattilsynet og kommunen om drikkevannssikkerheten opprettholdes med planlagt minstevannføring på 20 l/sek hele året.

Konklusjon

Sandneselva

Fylkesmannen innstilling er at Sandneselva kraftverk, med avbøtende tiltak og god dialog med reinbeitedistriktet, vil kunne gjennomføres uten store konsekvenser for reindriften i området.

Vi anbefaler en høyere sommer minstevannføring pga landskapet.

Kjækanelva

Fylkesmannen anbefaler at det ikke gis konsesjon for utbygging av Kjækanelva på grunn av stort potensial for sjeldent naturmangfold i vassdraget. Fylkesmannen mener også at Kjækanelva kraftverk vil få store konsekvenser for reindriften bruk av flyttleien og området generelt. Det fremmes derfor innsigelse i henhold til § 24 i vannressursloven til ev. konsesjon for bygging av småkraftverk i Kjækanelva.

Med hilsen

Evy Jørgensen
miljøverndirektør

Knut M. Nergård
fagansvarlig

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.

